

PATRIARHUL AVRAAM ÎN EGIPT (FACEREA 12, 10-20)

Drd. Alexandru Nicolae Agignoaei

PATRIARCH ABRAHAM IN EGYPT (Genesis 12, 10-20)

Abstract: The present study aims to make a historical and social foray into one of the less popular episodes of the Old Testament: the journey, stay, and departure of Patriarch Abraham to / from Egypt (Genesis 12, 10-20). The objectives of the study are: the historical placement of this event, the relations between Jews and Egyptians at that time, the social status of Abraham and his family at that time, the reason for Abraham's departure to Egypt, the identity of the pharaoh with whom Abraham came into contact, the social status of Sarah, Abraham's wife (the concept of „sister-in-law“), the episode of Pharaoh's abduction of Sarah and then that of her return to Abraham, also by Pharaoh's command, Abraham's wealth in Egypt, but also a number of similarities and the differences between Abraham's stay in Egypt and the stay of his great-grandson Joseph in Egypt.

Keywords: Abraham, Sarah, Egypt, sister-in-law, Pharaoh, travel, wealth, famine.

Deși odată cu Iosif începe perioada biblică de legătură a evreilor cu Egiptul, se pare că primul contact al acestora cu imperiul faraonilor s-a realizat prin Avraam, străbunicul lui Iosif. În cartea Facerea, în capitolul 12, versetele 10-20, ne este relatat episodul venirii lui Avraam în Egipt, împreună cu familia sa și cu averile sale. Dar înainte de a-l aborda mai în detaliu, sunt necesare unele precizări de ordin biblic, onomastic și lingvistic.

1. Hamiți și semiți: Mițraim și Israel

Cartea Facerea ne enumeră în capitolul 10 descendenții celor trei fii ai lui Noe: Sem, Ham și Iafet, din care s-au înmulțit oamenii pe pământ după potop. Din această listă reiese că egiptenii sunt urmașii lui Ham, mai exact, ai celui de-al doilea fiu al acestuia, Mițraim. Asupra sensului acestui nume în limba ebraică planează două teorii.

După prima, el s-ar traduce prin „oprimare, strâmtorare”, făcând aluzie, desigur, la perioada grea de robie a evreilor în Egipt¹. Însă mai veridică este a doua teorie, conform căreia prin Mițraim evreii înțelegeau „pământul/ținutul de jos”. În sprijinul acestei teorii vin mai multe pasaje scripturistice care subliniază faptul că pentru a ajunge din Canaan în Egipt, evreii trebuiau „să se pogoare”. Astfel, la Facerea 12, 10 se spune că „Avraam s-a coborât în Egipt”, iar la Facerea 42, 5: „au venit fiii lui Israel împreună cu alții, care se pogorau (din Canaan) să cumpere grâu (în Egipt)”. Cu acest sens și cu această denumire va apărea uneori Egiptul și în cărțile profeților, unde este înfierat de aceștia pentru starea sa decadentă.

În ceea ce privește numele de Israel, lucrurile sunt mai simple. Urmașii lui Sem se vor numi după numele unui nepot al acestuia, Eber (Facerea 10, 24-25; 11, 14-17), evrei. La Facerea 14, 13 Avraam este numit Evreul. Ulterior, ei se vor numi israeliți, după numele pe care Dumnezeu i l-a dat lui Iacov în urma luptei Sale cu acesta la pâraul Iaboc, el însemnând „cel care s-a luptat cu Dumnezeu și cu oamenii și a ieșit biruitor” (Facerea 32, 28).

2. Habiru

Prin acest termen erau cunoscute în Antichitate, în perioada dintre sfârșitul mileniului al III-lea și secolul al XII-lea î. Hr., în Asiria, Babilon și în Egipt, triburile de nomazi care migrau din Mesopotamia spre teritoriile din jurul Mării Mediterane. Având în vedere faptul că Avraam a fost și el un nomad, deplasându-se în aceeași direcție și în aceeași perioadă de timp, este normal să fi fost denumit și el tot așa, alături de alte triburi, mai ales dacă se are în vedere și faptul că cuvântul *habiru* se aseamănă din punct de vedere sonor cu cuvântul *evreu*². O traducere a termenului *habiru* ar fi „prăfuitul”, denumire deloc surprinzătoare pentru niște triburi de nomazi care se deplasează prin locuri aride³.

Mai mult, se pare că acești nomazi habiru aveau și o bună pregătire militară, slujind adeseori ca mercenari în armatele suveranilor orientali din teritoriile peste care treceau, deși intrau de foarte multe ori în conflicte chiar și cu acești suverani. În orice caz, ei erau superiori din punct de vedere cultural triburilor de beduini din deșert. Pe lângă funcția de mercenari, ei mai erau plugari, negustori, servitori ai conducătorilor sau fierari. Unii au adunat averi și au

¹ Constantin Daniel, *Cultura spirituală a Egiptului antic*, București, Edit. Cartea Românească, 1985, pp. 32-33.

² John M. Court, Kathleen M. Court, *Un dicționar al Bibliei. Ghidul esențial al celei mai bine vândute cărți din lume*. Traducere de prof. dr. Anca Irina Ionescu, București, Edit. Lider, 2010, p. 243.

³ Vladimir Petercă, *De la Abraham la Iosua*, București, Edit. Institutului Teologic Romano-Catolic, 1996, p. 38.

încercat să obțină pământuri pe care să se stabilească⁴. Fiecare grup de habiru avea în frunte un lider, cap de familie, care îndeplinea, atunci când era cazul, și rolul de căpetenie de război⁵.

După toate cele amintite, este logic să identificăm și grupul lui Avraam ca făcând parte dintre acești habiru, dacă stăm să ne gândim, pe de-o parte, la faptul că și Avraam dispunea de o mică armată (318 servitori), cu care, la un moment dat, servește ca mercenar pentru regele Sodomei (Facerea 14). La aceasta se mai adaugă, pe de altă parte, și cumpărarea de către Avraam a țării și peșterii Macpela de la Efron Heteul în pământul Hebronului, ca loc de îngropare pentru el și pentru urmașii săi (Facerea 23), ca să nu mai vorbim de faptul că se menționează de mai multe ori în cartea Facerii că avea slujitori, animale și bogăție multă, întocmai precum un lider de trib habiru.

3. Avraam în Egipt

Călătoria lui Avraam în Egipt este încadrată de cei mai mulți bibliști în Epoca Bronzului Mijlociu (cca. 2050-1550 î. Hr.)⁶, adică în acea perioadă de timp din istoria Egiptului antic de la Regatul Mijlociu (2040-1786 î. Hr.) până la începutul Regatului Nou (1570-1086 î. Hr.), când va trăi și Iosif.

Pentru a data mai cu exactitate această călătorie, este esențial să fie cunoscut numele faraonului cu care s-a întâlnit Avraam. Majoritatea cercetătorilor l-au identificat pe acesta cu Amenemhat/Amenemes I (cca. 2000-1970⁷ sau, după altă variantă, 1991-1962⁸ î. Hr.), fondatorul celei de-a douăsprezecea dinastii de la începutul Regatului Mijlociu. De ce acest faraon? Lăsând la o parte argumentul logic, potrivit căruia peregrinarea lui Avraam prin Egipt trebuie să fie în concordanță istorică cu instalarea lui Iosif în Egipt în perioada hicsosilor și, implicit, cu ieșirea din Egipt sub Moise în timpul Regatului Nou, trebuie amintit în această argumentare un detaliu tehnic, aflat în strânsă legătură cu triburile habiru despre care vorbeam mai sus și din care s-ar părea că făcea parte și Avraam. Astfel, pentru a putea face față infiltrărilor triburilor habiru pe teritoriul Egiptului, Amenemhat I va construi un puternic sistem de fortărețe ce apăra intrarea în Delta Răsăriteană de aceste invazii, sistem cunoscut sub denumirea de „Zidul Prințului”⁹. Se prea poate ca printre aceste grupuri de

⁴ Karen Armstrong, *Istoria lui Dumnezeu. 4000 de ani de căutare a divinității în iudaism, creștinism și islamism*. Traducere de Dana Ionescu, Ed. a II-a, București, Edit. Nemira, 2014, p. 34.

⁵ Paul Johnson, *O istorie a evreilor*. Traducere de Irina Horea, București, Edit. Humanitas, 2015, p. 27.

⁶ Pr. Prof. Dr. Petre Semen, *Arheologia biblică în actualitate*. Ed. a III-a, Iași, Edit. Trinitas, 2008, pp. 18-19.

⁷ Jean Vercoutter, *Egiptul antic*. Traducere de Gheorghe Țițeica, prefață și note de Miron Ciho, București, Edit. Corint, 2002, p. 123.

⁸ Pascal Vernus, Jean Yoyotte, *Dicționarul faraonilor*. Traducere și note de Marie-Jeanne Vasiliou, București, Edit. Artemis, 2005, p. 34.

⁹ *Ibidem*, p. 35.

habiru ce s-au infiltrat în Egipt să fi fost și familia lui Avraam, care s-a retras în Canaan odată cu realizarea Zidului și cu politica de expulzare a triburilor asiatice semite promovată de Amenemhat I. Deși la Facerea 12, 19-20 se spune că Avraam a fost expulzat de faraon din Egipt din cauza soției sale Sarra, obiectiv vorbind, referatul biblic susține și el, chiar dacă într-o altă nuanță, faptul că Avraam nu a plecat din Egipt de bună voie.

Într-o altă ordine de idei, tot din Facerea 12, 10 aflăm că Avraam a imigrat în Egipt din pricina foametei ce se stârnise în Canaan. Ori, se știe, dacă avem în vedere și cazul fraților lui Iosif, că Egiptul constituia în vremurile de foamete, pentru nomazii din Canaan, singurul refugiu și loc de salvare, datorat, desigur, fertilității pământurilor sale asigurată de revărsările Nilului. Nu e de mirare că, adeseori, unii dintre acești nomazi vedeau Egiptul nu doar ca pe un loc de scăpare, ci și ca pe un mijloc de îmbogățire, motivând astfel prin atitudinea lor belicoasă necesitatea construirii Zidului¹⁰. Mai mult, se pare că în vremea lui Amenemhat I revărsările Nilului au asigurat o recoltă foarte bogată după o perioadă de inundații mai rare, Egiptul putând deci să aprovizioneze și alte popoare din jur care se confruntau cu seceta și foametea¹¹. Deci datarea călătoriei lui Avraam în Egipt sub acest faraon apare cât se poate de plauzibilă.

S-au vehiculat în decursul timpului și alte motivații ale călătoriei lui Avraam în Egipt, altele decât motivul foametei. Una dintre aceste motivații ar fi cea a comerțului. Din Facerea 12, 5 aflăm că Avraam avea multe averi pe care le agonisise în Haran. Deci se poate să fi văzut în Egipt un bun punct comercial¹². Totuși, foametea din Canaan rămâne motivul principal și indubitabil al peregrinării lui Avraam prin Egipt, comerțul ocupând cel mult un loc secundar.

O altă motivație este cea lansată de celebrul istoric evreu Iosif Flavius, care în opera sa *Antichități iudaice* susține că Avraam ar fi mers în Egipt atât din pricina foametei, cât și ca să cunoască învățăturile religioase ale preoților egipteni și să îi inițieze pe egipteni în aritmetică și în astrologie, ca unul care era originar din Caldeea, patria acestor științe¹³. Teoria nu este lipsită total de realism, deoarece este imposibil ca Avraam, în timpul scurt petrecut în Egipt, să nu fi luat deloc contact cu elementele de cultură și de religie din această țară, teoria aceasta ocupând în acest fel un loc complementar cu motivația

¹⁰ Werner Keller, Și totuși Biblia are dreptate. Arheologii confirmă adevărurile biblice. Traducere de Alexandru Suter și Ruxandra Hosu, Ed. a II-a, București, Edit. Litera, 2011, pp. 91-92.

¹¹ Arthur Weigall, *Istoria Egiptului antic*. Traducere de George Miciacio, București, Edit. Artemis, f.a., pp. 83-84.

¹² Ahmed Osman, *Străinul din Valea Regilor. O mumie egipteană misterioasă*. Traducere de Diana Naghi, Oradea, Edit. Aquila, 2002, p. 34.

¹³ Iosif Flavius, *Antichități iudaice. Volumul I: Cărțile I-X. De la facerea lumii până la captivitatea babiloniană*. Prefață de Răzvan Theodorescu, cuvânt asupra ediției, traducere și note de Ion Acsan, București, Edit. Hasefer, 1999, pp. 30-31.

principală a plecării lui Avraam în Egipt¹⁴. Iosif Flavius mai menționează și faptul că faraonul contemporan cu Avraam s-a confruntat cu unele greutăți în timpul domniei sale, precum ciuma și revoltele populare¹⁵. Această afirmație are o importantă valoare în stabilirea lui Amenemhat I ca și contemporan al lui Avraam, căci se pare că acest faraon s-a confruntat în timpul domniei sale, pe lângă invaziile triburilor habiru și foametea de la începutul domniei, și cu o instabilitate politică internă, concretizată în răscoale populare și intrigi de curte, chiar faraonul sfârșindu-și domnia într-un mod brutal, fiind asasinat¹⁶. Tulburările din timpul domniei lui Amenemhat I sunt speculate și în paginile Sfintei Scripturi unde se spune că „Domnul a lovit cu bătaii mari și grele pe Faraon și casa lui, pentru Sarai, femeia lui Avram” (Facerea 12, 17).

Încă un aspect interesant este modul de raportare al lui Avraam față de faraon. Aici sau emis două ipoteze. După prima, Avraam ar fi tratat cu faraon pe picior de egalitate, având o oarecare autoritate regală determinată de poziția sa de lider în cadrul grupului pe care îl conducea, specifică căpeteniilor triburilor habiru¹⁷. După a doua, Avraam este doar un străin, însoțit, ce-i drept, de o caravană impozantă, care silit de foametea din Canaan merge să caute adăpost și hrană în țara Egiptului¹⁸, al cărei conducător, faraonul, era unicul lider din lumea orientală de la acea vreme care putea fi puternic de unul singur, fără să se asocieze cu unul sau mai mulți dintre suveranii vecini, așa cum procedau suveranii mesopotamieni, canaaniti sau șefii de trib habiru¹⁹. Din cele relatate în Facerea 12, mai ales cu referire la cazul Sarrei, femeia lui Avraam, deducem că a doua ipoteză este cea mai veridică în ceea ce privește relația lui Avraam cu faraonul, relație în care primul apare inferior în raport cu cel din urmă.

Un aspect important din această peregrinare este poziția Sarrei, care trebuie să spună că e sora lui Avraam, nu soția sa, pentru ca acesta să nu fie omorât de cineva care ar fi dorit-o de soție. Din relatarea biblică aflăm că faraonul o va lua pe Sarra să îi fie soție, dar Dumnezeu va trimite pedepse peste casa lui până când Sarra este redată lui Avraam²⁰. Acest fapt nu pare unul neobișnuit pentru acele timpuri. Se prea poate ca Avraam să nu fi spus o minciună totală

¹⁴ Nici faptul ca Avraam să le fi împărtășit egiptenilor din practicile și ideile culturii sale chaldeene nu este cu totul de negat sau ignorat. Dar, ca și în cazul teoriei cu comerțul, nici acest aspect cultural nu trebuie pus pe primul plan; nevoia de hrană rămâne fără îndoială motivul principal al călătoriei lui Avraam în Egipt.

¹⁵ *Ibidem*, p. 31.

¹⁶ Arthur Weigall, *op. cit.*, pp. 83-86.

¹⁷ Paul Johnson, *op. cit.*, p. 27.

¹⁸ Fernand Comte, *Marile figuri ale Bibliei*. Traducere de Mihaela Voicu, București, Edit. Humanitas, 1995, p. 15.

¹⁹ Paul Johnson, *op. cit.*, p. 27.

²⁰ Un episod similar se găsește la Facerea 20, Avraam recurgând la aceeași metodă cu Sarra când merge în Gherara și la Facerea 26, unde fiul lui Avraam, Isaac, pribegind prin țara filistenilor, va adopta aceeași strategie cu soția sa Rebeca, spunând că este sora, nu soția lui.

atunci când declară că Sarra este sora sa, deoarece era în practica strămoșilor lui mesopotamieni actul adoptării soției ca soră²¹, căci se pare că o soție cu statutul legal de soră era mult mai protejată decât o simplă soție²². Mai mult, din arborele genealogic al lui Avraam, reiese că Sarra i-ar fi fost soră vitregă din partea tatălui său, Terah. Acest episod se încadrează în acea mentalitate potrivit căreia viața bărbatului/soțului conta mai mult decât cea a femeii/soției. Egiptenii, în ciuda moralei sănătoase privind raporturile bărbat-femeie prin care s-au făcut remarcați în Antichitate, ignorau cu desăvârșire obiceiul unor nobili mesopotamieni, deci străini, de a-și proclama pe una dintre soții drept soră²³.

În acest episod tensionat, Avraam nu apare ca un om slab și nepăsător față de soția sa, ci ca beneficiar al iconomieii divine, Dumnezeu scoțându-l din impas pe cel cu care a încheiat un legământ, indiferent de calitatea sa sau a contextului. Desigur că Avraam nu era încântat de această metodă de înșelare, dar simțea totodată protecția divină asupra lui. Astfel, darurile primite de la faraon și de la Abimelec, regele din Gherara, ca o compensație și ca o scuză pentru cele întâmplate cu Sarra, i-au sporit considerabil averea lui Avraam (Facerea 12, 16; 20,14)²⁴. Aici se poate face o analogie cu momentul ieșirii evreilor din Egipt sub Moise, când aceștia cer de la egipteni vase de aur, de argint și haine, lucruri pe care le obțin cu ușurință de la foștii lor stăpâni, cuprinși în acel moment de o spaimă grozavă generată de moartea întâilor lor născuți (Ieșirea 11, 2-3; 12, 35-36). Iată că atât Avraam, cât și întregul Israel multe sute de ani mai târziu, nu pleacă din Egipt cu mâna goală. Și în cazul celorlalți patriarhi biblici, Isaac și Iacov, bogăția se prezintă ca fiind o răsplată a virtuții, iar aceste „daruri” forțate primite de la niște străini și păgâni²⁵ scot mai mult în evidență purtarea de grijă a lui Dumnezeu față de aleșii Săi. Tot în această ordine de idei mai trebuie să menționăm că în timpul acestei călătorii în Egipt, Avraam o va cumpăra pe sclava Agar, care îi va naște primul fiu, pe Ismael²⁶.

Încheind acest capitol dedicat călătoriei lui Avraam în Egipt, trebuie să mai subliniem unele aspecte. Astfel, această călătorie poate fi considerată prima migrație a semiților în Egipt²⁷, sub Iosif având loc cea de-a doua.

²¹ Pr. Prof. Dr. Petre Semen, *op. cit.*, p. 19.

²² Paul Johnson, *op. cit.*, p. 27.

²³ Deci afirmația lui Iosif Flavius, cum că egiptenii erau lipsiți de măsură la femei, apare exagerată. Cf. Iosif Flavius, *op. cit.*, p. 31.

²⁴ Pr. Dumitru Bondalici, *Enciclopedia marilor personalități din Vechiul și Noul Testament*, Ed. a II-a, Sibiu, Edit. Andreiana, 2010, pp. 317-318.

²⁵ Alexandru Mihăilă, *(Ne)lămuriri din Vechiul Testament. Mici comentarii la mari texte. Vol. I*, București, Edit. Nemira, 2011, pp. 519-520.

²⁶ *Ibidem*, p. 22.

²⁷ Constantin Daniel, *op. cit.*, p. 177.

Diferențele dintre cele două sunt destul de mari: Avraam vine cu familia sa în Egipt, este doar un pribeag, nu se stabilește definitiv, doar staționează, așa după cum remarcă și Origen²⁸, iar în ceea ce privește raportul cu faraon, nu se va bucura de o funcție importantă la curtea acestuia, precum Iosif, chiar dacă, e drept, faraon îi va da bogății și turme (Facerea 12, 16). Iosif, în schimb, va aduce în Egipt, în cea de-a doua migrare a evreilor aici, toată casa tatălui său Iacob, am putea spune un trib întreg²⁹. Acum evreei se stabilesc în Egipt pentru sute de ani, nu sunt doar trecători, precum în cazul lui Avraam, iar Iosif va ocupa a doua funcție în imperiul egiptean, după faraon. Legat de raportul cu divinul, se pare că Avraam nu a impus urmașilor săi un monoteism în adevăratul sens al cuvântului³⁰, așa precum va face Moise sute de ani mai târziu. Ieșirea 6, 2-3: „Eu sunt Domnul și M-am arătat lui Avraam, lui Isaac și lui Iacov ca Dumnezeu Atotputernic, iar cu numele meu de Domnul nu M-am făcut cunoscut lor” este un argument elocvent în această privință. Pe lângă aceasta, se pare că tăierea împrejur, ca formă de pecetluire a legământului dintre Avraam și Dumnezeu, nu este o inovație pentru acea vreme, circumcizia fiind practică și de egipteni, dar și de canaaniti³¹. Totuși, prin acest legământ, ea va primi o conotație religioasă, chiar etnică, mult superioară celei strict medicală, așa cum era ea înțeleasă la aceste popoare.

Dar între Avraam și strănepotul său Iosif există de asemenea și asemănări în ceea ce privește raportarea lor la Egipt. Prima ar fi aceea că evreei, atât sub Avraam, cât și sub Iosif³², vin în Egipt din pricina foametei și a secetei. Egiptul este un refugiu ce capătă o conotație paradisiacă: „câmpia Iordanului...era udată de apă, ca raiul Domului, ca pământul Egiptului” (Facerea 13, 10). Chiar Iosif Flavius asocia unul din cele patru râuri edenice, Gihon, cu Nilul egiptean³³. Strict particular, dacă abordăm această comparație, observăm că dacă Avraam vine în Egipt voluntar, chiar și mânat de foamete, Iosif, în schimb, este adus în Egipt involuntar, fiind vândut de frații săi caravanei de negustori. La o analiză atentă, dintre toți cei patru patriarhi mai remarcabili din cartea Facerii: Avraam, Isaac, Iacov și Iosif, vedem că, în afară de Isaac, toți au avut un bogat itinerariu în afara țării Canaan. Avraam, Iacov și Iosif au trăit puțin în acest teritoriu, cu excepția lui Isaac, căruia Dumnezeu chiar îi interzice să meargă în Egipt, în ciuda foametei care se ivise din nou în pământul Canaan (Facerea

²⁸ Origen, *Omiliile, comentarii și adnotări la Geneză*. Ediție bilingvă, studiu introductiv, traducere și note de Adrian Muraru, Iași, Edit. Polirom, 2006, p. 553.

²⁹ Conform Facerea 46, 27 au fost 75 de oameni. La ieșirea din Egipt, sub Moise, Israel va fi un popor întreg, peste 600 000 de oameni (Ieșire 12, 37).

³⁰ Paul Emil Rașcu, *Politeism și monoteism. Între Moise și Akhenaton. Exodul evreilor din Egipt. Mit sau realitate?*, Craiova, Edit. Alma, 2004, p. 18.

³¹ Vladimir Petercă, *op. cit.*, pp. 71-72.

³² Mai corect spus, sub Iacob. El vine cu întreaga familie/trib în Egipt la invitația fiului său Iosif și a lui faraon.

³³ Iosif Flavius, *op. cit.*, p. 9.

26, 2), toți acești patriarhi au pendulat între Egipt și Mesopotamia³⁴. Și totuși, între pribegia lui Avraam în Egipt și cea a lui Isaac în țara Filistenilor (Facerea 26), pe lângă faptul că ambii s-au îmbogățit la sfârșitul acestei peregrinări, se observă că soțiile amândurora, Sarra și Rebeca, au fost râvnite de liderii respectivelor țări din pricina frumuseții lor. O ultimă asemănare între Avraam și Iosif o găsim în ceea ce privește promisiunile pe care le face Dumnezeu amândurora, dar și lui Isaac și lui Iacov, anume că poporul care va ieși din coapsele lor va fi asuprit în țară străină (în Egipt), dar că, în cele din urmă, va fi eliberat din robie. În acest sens găsim texte paralele la Facerea 15, 13-16; 48, 21; 50, 24-25.

---

³⁴ Emil Bock, *Moise. De la misteriiile Egiptului la judecătoria lui Israel*. Traducere de Diana Sălăjanu, postfață de Sorin R. Țigăreanu, București, Edit. Univers Enciclopedic Gold, 2013, pp. 12-13.

**PILDA SEMĂNĂTORULUI
PREDICĂ LA DUMINICA A XXI-A DUPĂ RUSALII
(LUCA 8, 5-15)**

Preot dr. Ionel Popescu

**SERMON ON THE PARADLE OF THE SEED (THE 21TH AFTER
PENTECOST) (LUKE 8,5-15)**

„Dar faceți-vă împlinatori ai cuvântului, nu numai
ascultători ai lui, amăgindu-Vă pe voi înșivă. Căci dacă cineva
este împlinitor al lucrului, acela va fi fericit în lucrarea sa”
(Iacob 1, 22-25)

Iubiți credincioși,

Am ascultat azi, la sfânta și dumnezeiasca Liturghie, una dintre cele mai cunoscute, mai instructive și mai frumoase pilde rostite de Domnul nostru Iisus Hristos. Pilda semănătorului, căci despre ea este vorba, face parte din rândul înălțătoarelor și originalelor învățături de credință sau dogmatice rămase de la Mântuitorul Iisus Hristos, care ne învață ceea ce trebuie să știm despre Împărăția lui Dumnezeu, despre sfânta Biserică, despre viața viitoare și despre datoriile noastre morale.

Tălmăcită chiar de către Fiul lui Dumnezeu, la solicitarea Sfinților Apostoli, pilda sau parabola Semănătorului ne învață că Împărăția lui Dumnezeu nu s-a întemeiat și nu s-a răspândit „până la marginile pământului” nici prin forța armelor, nici datorită istețimii oamenilor. Ea se întemeiază și crește printr-o putere tainică, sfântă, mai presus de toate armele și puterile omenești. Puterea aceasta este Cuvântul lui Dumnezeu.

Cine vestește unde se seamănă Logosul, Cuvântul lui Dumnezeu, cum crește și rodește acest cuvânt, ne descoperă Mântuitorul nostru Iisus Hristos în minunata pildă sau parabolă a Semănătorului.

„Ieșit-a semănătorul – zice Domnul – să semene sămânța sa. Și semănând el, una a căzut lângă drum și a fost călcată cu picioarele și păsările cerului au mâncat-o. Și alta a căzut pe piatră și, răsărind, s-a uscat, pentru că nu avea umezeală. Și alta a căzut între spini și spinii, crescând cu ea, au înăbușit-o. Și